

Ónod

Sajó folyó árvízvédelmi töltés Településrendezési Tervének módosítása 314/2014. Korm. rendelet 40.§ szakmai véleményezési anyag 2014. január

Alátámasztó munkarészek 6.

Környezeti értékelés és javaslat

253/1997. (XII.20.) Korm. rendelet OTÉK 3.§ (3) bekezdés szerint a környezeti értékelésnek is megfelelő tartalommal.

6.1.1. Előzmények

Jelen környezeti értékelés Ónod Településrendezési Terve módosításához készült, a megépült árvízvédelmi töltés és a tervi anyagok összehangolása érdekében.

6.1.2. A környezeti értékelés készítése során tett javaslatok hatása a terv alakulására

Az előzetes tájékoztatási szakasz során beérkezett államigazgatási szervek állásfoglalásai alapján a hatályos, országos érvényű előírások, illetve szakági elemek beépítésre kerültek a tervbe.

6.1.3. A környezet védelméért felelős szervek és érintett nyilvánosság bevonása

A településrendezési tervek készítésére vonatkozó szabályok (úgy, mint államigazgatási szervek bevonása, partnerségi egyeztetés) széles körben biztosítják a terv megismerését.

6.1.4. A környezeti értékelés készítéséhez felhasznált adatok

B.-A.-Z. Megyei Földhivatal adatai; FÖMI; KSH; Forgalmatszámhlási adatok; Magyarország Kistáj Katasztere; Ónod község saját adatai; magasabb szintű tervek és koncepciók; előzetes tájékoztatás során kapott államigazgatási szervek adatszolgáltatásai.

6.2.1. A terv tartalmának összefoglaló ismertetése

A település belterületének védelme érdekében 2011-ben – a 2010. évi jelentős károkkal járó árvíz után – megépült a körtöltés, azonban a településrendezési eszközökkel való összhang biztosítására mindeddig nem került sor, jelen terv célja a tényleges és terv szerinti állapot közötti különbség feloldása.

6.2.2. A terv összefüggése más releváns tervekkel

Az OTK-ban megfogalmazott, 2020-ig elérendő célok között szerepel a 3. Fenntartható térségfejlesztés és örökségvédelem – az értékek, erőforrások erősítése, a társadalom, a gazdaság

és a természeti-környezeti, kulturális elemek összhangjának helyi-térségi rendszereikben az átfogó környezetgazdálkodás és az integrált környezeti tervezés segítségével történő biztosítása.

6.3.1. A célok összevetése az országos szinten kitűzött környezet- és természetvédelmi célokkal

A vizek hasznosítását, védelmét és kártételeinek elhárítását szolgáló tevékenységekre és létesítményekre vonatkozó műszaki szabályokról szóló 30/2008. (XII.31) KvVM rendelet 32.§ (3) bek. szerint a töltéskoronán és rézsűn, illetve a mentett és vízdoldali védősávokban csak a töltéstartozékok és – szükség esetén – az árvízvédelmi mű infrastrukturális létesítményei helyezhetők el.

A nagyvízi medrek, a parti sávok, a vízjárta, valamint a fakadó vizek által veszélyeztetett területek használatáról és hasznosításáról, valamint a nyári gátak által védett területek értékének csökkenésével kapcsolatos eljárásáról szóló 21/2006. (I.31.) Korm. rendelet fogalom-meghatározása szerint védősáv (töltés menti sáv): az árvízvédelmi töltés mindkét oldalán, annak lábvonaltól számított, 10-10 méter szélességű területsáv.

A 30/2008. (XII.31.) KvVM rendelet 23.§-a szerint az árvízvédelmi földmű és fal mentén a hullámtéren a vízdoldali töltésláb vonaltól mért 60 m-en, a mentett oldalon pedig 110 m-en belül anyaggyödröt, munkagyödröt nyitni, szabadkifolyású kutat létesíteni, tavakat kialakítani, illetve a fedőréteg tartós eltávolításával járó tevékenységet folytatni csak a vízügyi igazgatóság hozzájárulásával, szükség esetén részletes talajfeltárás, állékonysági és szivárgási vizsgálat alapján lehet. [ÉMIKTVF – 14491-2/2013.]

6.3.2. A környezetvédelmi célok és szempontok megjelenése a tervben

A megépült árvízvédelmi gát élet- és vagyonbiztonságot, valamint a természeti és épített értékek védelmét hivatott szolgálni. A környezetvédelemre vonatkozó országos érvényű előírások és a betartásukért felelős hatóságok biztosítják a környezeti elemek védelmét.

6.3.3 A terv céljainak releváns tervek céljaival való konzisztenciája környezeti szempontból

A megvalósult árvízvédelmi töltés érinti a HUAN20004 kódszámú, „Hernád-völgy és Sajóládi-erdő” elnevezésű jóváhagyott kiemelt jelentőségű természet-megőrzési Natura 2000 területet; legmélyebben a Vár és a Sajó közötti területen húzódó töltésszakasz kanyarodik rá arra.

A módosítás célja az emberi élet és vagyon megóvásának érdekében létesített árvízvédelmi töltés és környezetének területhasználati és jogi rendezése, amellyel szemben természetvédelmi szempontból kifogást nem emel. [ÉMIKTVF – 14491-2/2013.]

6.3.4.1. A jelenlegi környezeti helyzet elemeinek ismertetése

Ónod területén található felszíni és felszín közeli földtani képződmények az sp.2.8.1 Sajó-Hernád-völgy porózus víztesthez, a mélyebb rétegekben fekvő képződmények a p.2.8.1 Sajó-Hernád-völgy porózus víztesthez tartoznak. Mindkét víztest esetében a közvetlen vízkivételek, valamint a sekély porózus víztest esetében az illegális vízkivételek teszik kockázatosná a jó mennyiségi állapot fenntarthatóságát. Az sp.2.8.1 Sajó-Hernád-völgy sekély porózus víztest minőségi szempontból rossz kémiai állapotú, a porózus víztest minőségi szempontból jó állapotú.

A község közigazgatási területén termál víztesteket nem tár fel kút.

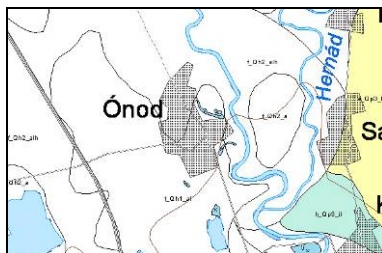
A tervezés alá vont területen veszélyeztetett felszín alatti vízkivétel nem található, sekély mélységű, sérülékeny földtani környezetben lévő kútból vízkitermelés nem történik.

Vízügyi hatóság által kijelölt hidrogeológiai védőidom, illetve védőterület rendszer a rendezés alá vont területeket nem érinti.

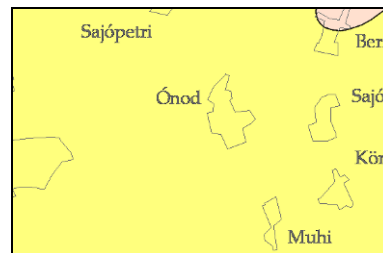
A felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területeken lévő települések besorolásáról szóló 27/2004. (XII.25.) KvVM rendelet alapján Ónod érzékeny felszín alatti vízminőség védelmi terület.

A vizek mezőgazdasági eredetű nitrát szennyezéssel szembeni védelméről 27/2006. (II.07) Kormányrendelet melléklete alapján nitrátérzékeny területek közé tartozik Ónod. [É-NeKI/648-2/2013]

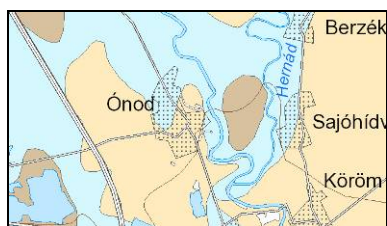
A mellékelt ábrák a település adottságaira vonatkozó főbb információkat összegzik (forrás: Magyar Földtani és Geofizikai Intézet)

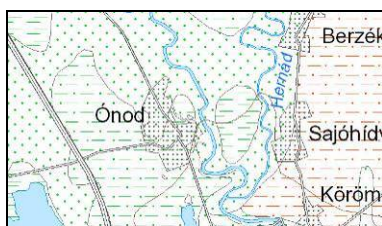
felszíni földtan

mélyföldtan (prekvarter elterjedés)

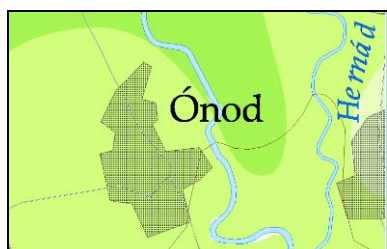
e-water (vízadó típus)

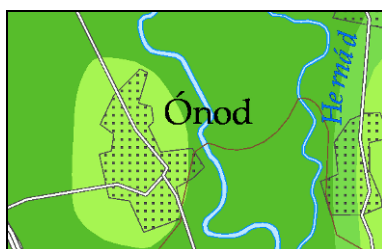
e-water (litológia-vízgeokémia)

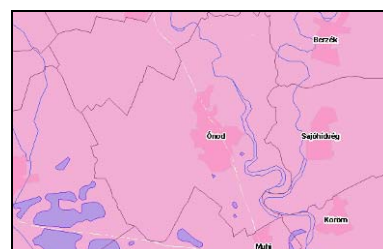
érzékenység

Talajvíz mélysége (> 8 m)

Talajvíz térkép (10-20 m)

Nitrát-érzékeny terület

6.3.4.2. A fennálló környezeti konfliktusok, problémák leírása

Az árvízvédelmi töltés megépítését a község belterületétől keletre haladó Sajó folyó időszakos áradásai okozta károk enyhítése indokolta. A településen a körtöltés megépítéséig az árvízveszély miatt egyrészt veszélyben voltak a beépített ingatlanok, a műemléki és régészeti védettséget is élvező Ónodi vár, valamint a Sajó „hatásterületén” lévő külterületi, jellemzően mezőgazdasági művelés alatt álló földrészletek.

6.3.5. A természeti erőforrás igénybevétele, környezetterhelés előidézése

A tervben szereplő beruházás (körtöltés kiépítése) már megvalósult az emberi- és épített értékek védelme érdekében, a fennmaradási engedélyezési eljárás során lehet vizsgálni a környezetterhelés mértékét.

6.3.6 A környezeti következmények értékelése, az elfogadható változatok meghatározása

Az árvízvédelmi célokat szolgáló körtöltésre több nyomvonal-változat született, azonban a ténylegesen megvalósult nyomvonal a 2010. évi árvíz alkalmával, helyszíni szemle során került kitűzésre, a felépítményt ezek után mérték fel és készültek el a szükséges munkarészek a létesítési, illetve fennmaradási engedélyhez; a „fordított” eljárást az élet- és vagyonvédelem indokolja.

6.4. Javaslat olyan intézkedésekre, melyeket más tervben figyelembe kell venni

Az árvízvédelmi töltésen és környezetében a vonatkozó magasabb szintű előírások figyelembe vételével lehet bármilyen nemű építési tevékenységet végezni.

A terület fenntartását biztosító szervvel folyamatos kapcsolattartás szükséges.

6.5. A környezeti hatásokra vonatkozó monitorozási javaslatok értékelése

Csapadékosabb időjárás esetén a belvízzel és árvízzel elöntött területek nagysága (m²) és azok változása (%) lehet alkalmas a monitorozásra.

1. Tájrendezés, környezetvédelem

A 21/2006. (I.31) Korm. rendelet 5.§ (1) bek. szerint a folyószakasz mederkezelőjének az építmény nagyvízi mederben történő elhelyezéséhez való hozzájárulása előtt vizsgálni kell a tervezett építménynek az árvíz és a jég levonulására gyakorolt hatását. Az építmény kialakítása és magassági elhelyezése során a mértékadó árvízszint és az eddig előfordult legmagasabb árvízszint közül a magasabbat kell figyelembe venni. A (2) bek. szerint építmény nagyvízi mederben történő elhelyezéséhez a folyószakasz mederkezelője akkor járulhat hozzá, ha van az igénybe vett területre vonatkozó kihirdetett nagyvízi mederkezelési terv és annak figyelembevételével az építmény megvalósítható. Nagyvízi mederkezelési terv hiányában a folyószakasz mederkezelője akkor járulhat hozzá az építmény elhelyezéséhez, ha a kérelem

- *a folyómeder használatával és a vízfolyás fenntartásával közvetlenül összefüggő megfigyelő, jelző állomás, a nagyvízi meder használatával összefüggő vízilétesítmény, valamint kikötői, rév-, kompátkelőhelyi vagy vízirendészeti építmény elhelyezésére irányul;*
- *közcélú nyomvonalas építmény vagy vízilétesítmény elhelyezésére irányul, és az építmény, vízilétesítmény az árvízi lefolyási viszonyokat nem befolyásolja kedvezőtlenül;*
- *a nagyvízi mederben fekvő települési belterületen történő építmény-elhelyezésre irányul, és a megvalósítandó építmény árvíz elleni védelmének biztosítását – ideiglenes védmű kiépítésével – a települési önkormányzat vállalja.*

A vizek hasznosítását, védelmét és kártételeinek elhárítását szolgáló tevékenységekre és létesítményekre vonatkozó műszaki szabályokról szóló 30/2008. (XII.31.) KvVM rendelet 32.§ (3) bek. szerint a töltéskoronán és rézsűn, illetve a mentett és vízdoldali védősávokban csak a töltéstartozékok és – szükség esetén – az árvízvédelmi mű infrastrukturális létesítményei helyezhetők el.

A nagyvízi medrek, a parti sávok, a vízjárta, valamint a fakadó vizek által veszélyeztetett területek használatáról és hasznosításáról, valamint a nyári gátak által védett területek értékének csökkenésével kapcsolatos eljárásáról szóló 21/2006. (I.31.) Korm. rendelet fogalom meghatározása szerint védősáv: az árvízvédelmi töltés mindkét oldalán, annak lábvonaltól számított, 10-10 méter szélességű területsáv. [ÉMIKTVF – 14491-2/2013.]

A töltés által mentesített belterületi ingatlanok alól kivételt képez a település D-i peremén fekvő ún. „Vásárosók tere” és térségét érintő mintegy 15 ingatlan, mely szintén szerepel a nagyvízi mederrel érintett ingatlanok előzetes listájában, azonban azok természetes magasparton, a mértékadó

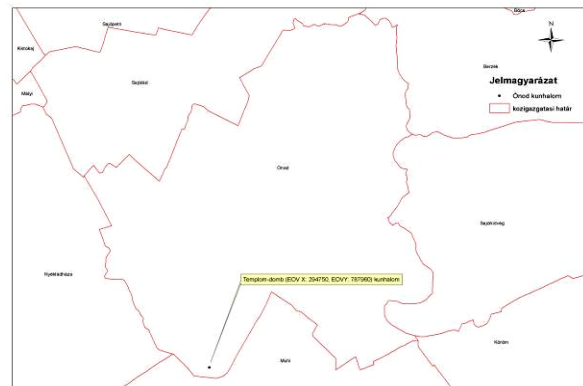
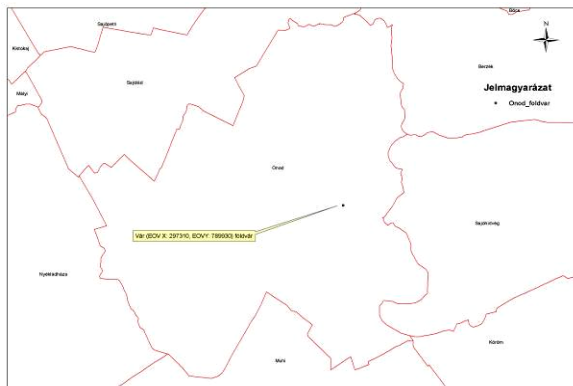
árvízszint felett helyezkednek el, a Sajó vízrendszerében 2010. évi május-június hónapokban levonuló rendkívüli árvizek során elöntésre nem kerültek.

A település vonatkozásában a folyók mértékadó árvízszintjéről szóló 11/2010. (IV.28.) KvVM rendelet alapján megállapított mértékadó árvízszintek 102,56-104,09 mBf értékek között változnak.

A körtöltés mentett oldali előtere térségében árvízi levonulás időszakában számolni kell az árvízi nyomás hatására jelentkező szivárgó és fakadóvizek megjelenésével, illetve a folyó vízállásait gyorsan követő talajvízszint esetleges megemelkedésével. [ÉMVIZIG – É2013-1667-005/2013.]

Országos jelentőségű védett természeti elemek:

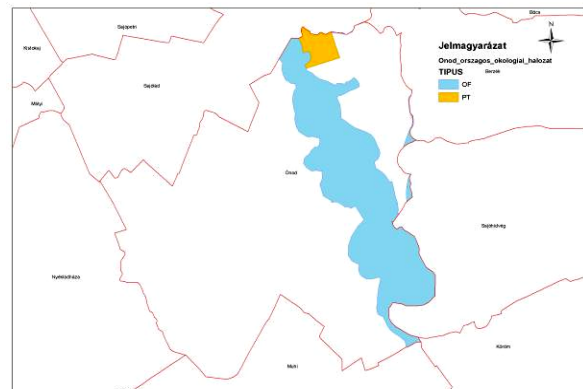
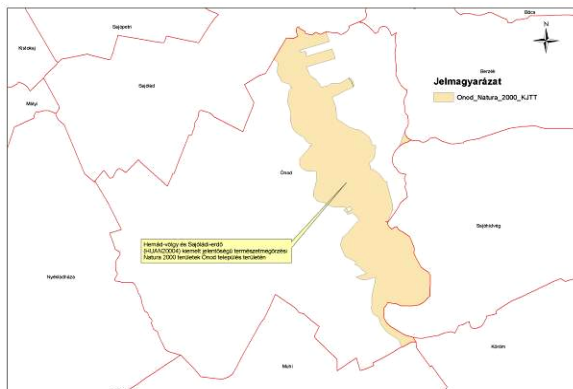
- Az Ónodi vár (0156 hrsz.) ex lege védett földvár.
- A Templom-domb (038/10 hrsz.) ex lege védett kunhalom – 80 m védőövezet kijelölése szükséges.

A Hernád-völgy megnevezésű fontos érzékeny természeti területek által érintett Ónod közigazgatási területe. A kijelölés célja, hogy a természeti adottságokkal, a tájjal és a termelési hagyományokkal harmóniában lévő termelési módokat honosítsa meg vagy éllessen fel természet- és tájvédelmi szempontból értékes területeken.

Ónod közigazgatási területén a 14/2010. (V.11) KvVM rendelet a Hernád-völgy és Sajóládi-erdő néven kihirdetett kiemelt jelentőségű természet-megőrzési területet nevez meg.

Az országos ökológiai hálózat elemei közül ökológiai folyosó és pufferterület övezetei találhatók.

A természetvédelmi szempontból értékes gyepek erdősítése, fásítása ellenjavallt. Növénytelepítések során csak nem invázió, őshonos fajokat szabad telepíteni. [BNPI – I-715/2/2013.]

- *alkörmös - Phytolacca americana*
- *amerikai kőris - Fraxinus pennsylvanica*
- *ártéri japánkeserűfű - Reynoutria japonica*
- *átoktüske - Cenchrus incertus*
- *bálványfa - Ailanthus altissima*
- *betyárkóró - Erigeron canadensis*
- *bíbor nyúljhozám - Impatiens grandulifera*
- *borzas kúpvirág - Rudbeckia hirta*
- *csicsóka - Helianthus tuberosus*
- *egynyári seprence - Stenactis annua*
- *fehér akác - Robinia pseudoacacia*
- *gyalogakác - Amorpha fruticosa*
- *japán komló - Humulus scandens*
- *kanadai aranyvessző - Solidago canadensis*
- *kaukázusi medvetalp - Heracleum antegazzianum*
- *keresztlapu - Erechites hieracifolia*
- *kései meggy - Padus serotina*
- *keskenylevelű ezüstfa - Eleagnus angustifolia*
- *kisvirágú nyúljhozám - Impatiens parviflora*
- *magas aranyvessző - Solidago gigantea*
- *magas kúpvirág - Rudbeckia laciniata*
- *nyugati ostorfa - Celtis occidentalis*
- *óriás japánkeserűfű - Reynoutria sachalinensis*
- *őszirózsák - Aster spp.*
- *parlagfű - Ambrosia elatior*
- *parti szőlő - Vitis vulpina*
- *selyemkóró - Asclepias syriaca*
- *sokvirágú napraforgó - Helianthus decapetalus*
- *süntők - Echinocystis lobata*
- *sziklai szőlő - Vitis rupestris*
- *vadszőlő fajok - Parthenocissus spp.*
- *zöld juhar - Acer negundo*

